

Natuurpark De Brink

Het park waar natuur, landschap en cultuurhistorie samengaan

Thema 'Lustwarandepark De Brink 1856'

Natuurpark De Brink bestaat uit het Lustwarandepark De Brink (1856) en het miniatuur rivierenlandschap dat rond 1990 is aangelegd op een deel van de voormalige weilanden. Deze tweede thema Nieuwsbrief gaat over het park uit 1856. Op bovenstaande tuinkaart uit 1922 staat het gebruik van het voormalige landgoed De Brink aangegeven. De middeleeuwse Brink, het huis met omliggend park en de bijbehorende boerderij De Brink met landerijen. Aan de oostzijde zijn het koetshuis en een deel van het park verkocht aan Bartimeus. Op dit terrein staan nog wel enkele boomgroepen en laanbomen uit deze kaart.

De algemene beschrijving van De Brink door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

'Het witgepleisterde landhuis dateert uit 1856 en is opgetrokken in een neo-classicistische stijl die karakteristiek is voor de bebouwing langs de Utrechtse lustwarande. Rond het iets verhoogd gelegen huis een landschapspark, vermoedelijk uit de bouwtijd. De voorzijde van het huis is geprojecteerd op de brink en de tegenover de brink gelegen buitenplaats Schaerweijde. Het park kenmerkt zich door open en gesloten partijen die het kader vormen van diverse doorzichten vanuit het huis in het park en in het park zelf. Het terrein is sterk geaccidenteerd met wandelingen over in curven gebogen slingerpaden. Vanuit het huis en vanaf de paden mooie doorzichten naar een uitgestrekte vijverpartij in landschapsstijl ten westen van het huis. Beide oprijlanen naar het huis worden afgesloten met een identiek, dubbel smeedijzeren spijlenhek uit 1856'.

'Beschrijving van tuin park landgoed (de Brink)

Omschrijving onderdeel 2. HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats De Brink. Parkaanleg in landschapsstijl, gecomponeerd rond verhoogd gelegen hoofdgebouw en zeer waarschijnlijk daterend uit dezelfde tijd (1856). Het park kenmerkt zich door open en gesloten partijen die het kader vormen van diverse doorzichten vanuit het huis in het park en in het park zelf. Het terrein is sterk geaccidenteerd met wandelingen over in curven gebogen slingerpaden.

Vanuit het huis en vanaf de paden mooie doorzichten naar een uitgestrekte vijverpartij in landschapsstijl ten westen van het huis. In de noordwesthoek van het terrein een bij de aanleg behorende ornamentele boerderij, die in de aanleg een grote decoratieve waarde vertegenwoordigt. De boerderij ligt op de grens van park- en weidegebied. Vanaf de voorzijde kijkt men uit over een deels met bomen omzoomd weiland. Oorspronkelijk werd het zicht op dit weiland verlevendigd door een boomgroep, die tegenwoordig niet meer aanwezig is. Vanaf de entreezijde van het huis (achtergevel) was er oorspronkelijk een uitgestrekt gezicht in zuidoostelijke richting. Dit is vermoedelijk in de eerste helft van deze eeuw vernauwd en dichtgeplant.

Recentelijk (± '96-'97) heeft men naar een bestaande ontwerptekening/situatieschets uit het begin van de eeuw enige veranderingen aangebracht in de aanleg. Zo is een deel van de aanplant die de zichtas afsloot verwijderd, waarna dit rechthoekige stuk grond met gras werd ingezaaid. Ter weerszijden van dit stuk gazon twee monumentale taxussen, markante overblijfselen van (een latere vernauwing van) de zichtas. Het park bevat nog veel van de oorspronkelijke houtopstand: eik, beuk, kastanje, taxus. In het zuidoostelijke deel van het terrein, tegenwoordig afgesplitst en bij het buurperceel getrokken, ligt een pad met laanbomen en een fraaie, oude boomgroep aan het einde, overgebleven van de aanleg uit 1856.

Waardering TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats DE BRINK is van algemeen belang: - Als goed en gaaf bewaard voorbeeld van een park in de late landschapsstijl uit ca. 1856; - Vanwege de kwaliteit van het ontwerp; - Vanwege de deels bewaard gebleven oorspronkelijke houtopstanden; - Vanwege de visueel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats. (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Via onderstaande link kunt u de hele beschrijving lezen, wij beperken ons tot het lustwarandepark De Brink:

<http://rijksmonumenten.nl/monument/520111/kasteel-buitenplaats/zeist/>,

Waardering van de tuin- en parkaanleg door de Werkgroep Natuurlijk Zeist-West (2019)

Zicht op het huis en voorzijde van het lustwarandepark De Brink (1856)

foto: februari 2019
genomen vanaf de
middeleeuwse Brink

De beschrijving van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed uit 2007 is voor de bezoekers nog steeds beleefbaar. Wandelend door het park zijn de doorzichten en de historische aanplant herkenbaar. De lichtval en uitstraling van het park zijn elke keer en op elke tijd van de dag weer verschillend. Er zijn oude bomen gesneuveld, er is een jonge beukenlaan. Wel bedreigt op sommige plekken de forse uitgroei van de oorspronkelijke aanplant van struiken de balans in beplanting in de tuin. Ook verstoren spontane opslag van struiken en bomen het uitzicht op het weidegebied. De serpentinevijver moet hoognodig worden gebaggerd. Het waterpeil is sterk wisselend in droge en natte periodes vanwege het in Zeist gedaalde grondwaterpeil. Het openbare park wordt veel gebruikt. De paden zijn aan opknappen toe. De onverharde slingerpaadjes zijn herkenbaar maar versleten en vaak sterk versmald door overgroeïend gras. Er is een enkel sluippaadje. Het park achter het huis is voor een deel losloopgebied voor honden met het gazon als speelweide. Er ligt veel hondenpoep op plekken waar een aanlijn- en opruimplicht geldt.

Toekomst van het park

Om het park voor de toekomst goed te behouden is goed beheer en goed gebruik belangrijk.

Een onafhankelijk tuinhistorische onderzoek voor Park De Brink is belangrijk. Als onderlegger voor een te maken beheerplan voor bomen, struiken en doorkijkjes.

Wat betreft het beheerplan en het bomenbeheer is het nodig om ook rekening te houden met de specifieke natuurwaarden die zich in de loop van 160 jaar ontwikkeld hebben.

Foto: 7 oktober 2018 doorkijkje naar het open weidegebied.

Ons eigen onderzoeken in het park kunnen bouwstenen zijn voor een beheervisie

- Beschrijving van het park, op basis van historische bronnen en eigen beleving tijdens de wandeling door het park.
- Beschrijving van de natuurwaarden van oude park De Brink uit de lustwarandeperiode.
- Inventarisatie bomenbestand en registratie natuurwaarnemingen

Excursieprogramma, vernieuwing informatiepanelen en wandelroute door Natuurpark De Brink

In het kader van Samen Duurzaam Zeist vernieuwen we in 2019 de informatie over de wandelroute voor het gehele natuurpark. Daarbij is aandacht voor cultuurhistorie, landschap, natuur en plaats van Natuurpark De Brink in de ecologische structuur van Zeist-West.

Natuurwaarden in Lustwarandepark De Brink

Zowel het hoger- als het lager gelegen gedeelte van Natuurpark De Brink heeft belangrijke ecologische waarden binnen Zeist. Zowel voor planten als voor dieren. Vanwege zijn omvang is het park een brongebied voor de stedelijke natuurwaarden binnen Zeist. Zo vormt het oude park De Brink, samen met de restanten van andere Lustwarandeparken een verbindingszone op de hoger gelegen heuvelrug langs de Utrechtseweg. De oude parken zijn leef- en voedselgebied voor diverse dieren die zich vanuit het park verder kunnen verspreiden. Belangrijk is ook de ligging langs de Griftlaan. Deze weg loopt van hoog naar laag: van buitenplaatsenzone naar het Kromme Rijngebied.

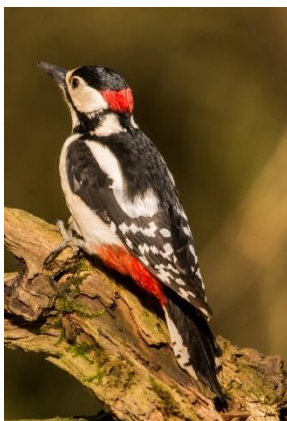
Op deze pagina staan enkele dieren die afhankelijk zijn van oude bomen zoals in het Lustwarandepark De Brink en in groter verband de zone van de Lustwarandeparken, oude tuinen en oude lanen in Zeist.

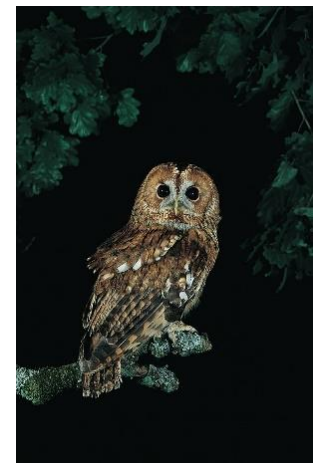
De buizerd vliegt momenteel elke dag boven en door het park. Hij verradt zich voor de wandelaar door zijn klaaglijke roep 'hie-eh' dat ook wel het gemiauw van een kat lijkt. De buizerd laat zich op de termiek (opgaande luchtstroom) met langzame vleugelslagen meevoeren naar grote hoogtes. Daar speurt hij weide en akkers af op zoek naar prooi. De buizerd voedt zich met konijn, dode dieren, soms vogels, mollen, regenwormen en insecten.

De verwilderde Halsbandparkiet is een exoot en

heeft zich ook in Zeist gevestigd. Ze zijn erg luidruchtig en hun roep luid en duidelijk te horen. We zagen in het park hoe de vogels in groepsverband een buizerd in de lucht zo stoorden, dat de buizerd zich voor dat moment liet verjagen. De halsbandparkiet gebruikt onder andere oude spechtennesten in bomen als nestgelegenheid. Dat is ook geconstateerd in het eikenbos van park De Brink.

De specht (hier de grote bonte specht) hakt elk voorjaar een nieuw nest in een boom. Zijn geroffel op de stam is van ver te horen. De baltsroep van **de bosuil** hoor je al in december/januari in de nacht. Hij laat zich niet zo snel spotten en vliegt in het donker geruisloos door het park en rond de boerderij op jacht naar muizen.

De eekhoorn is ook een vaste bewoner van het park. Regelmatig zien vaste wandelaars de eekhoorn in het eikenbos. De kronen van oude bomen zijn belangrijk om zich op hoogte te kunnen verplaatsen. Daar bouwen ze ook hun nest. Op de foto staat een jonge eekhoorn.

Informatie bij: Mirjam van Kouwen
Emmanuelle van Tuijn

mirjamvankouwen@natuurlijkzeist-west.nl
emmanuelle@natuurlijkzeist-west.nl